

Partnerstvo roditelja i odgajatelja u finskim vrtićima

Eeva Hujala i Mervi Eskelinen

U ovom članku dan je kratak prikaz finskog sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i ulogi partnerstva roditelja i odgajatelja u njemu. Novije studije pokazuju da partnerstvo roditelja i odgajatelja pridonosi dobrobiti djece i da je od velike važnosti za njihov optimalan razvoj.

Prikaz finskog sustava za djecu

Koncept ranog odgoja i obrazovanja u Finskoj poznat je kao EDUCARE, što podrazumijeva poveznicu obrazovanja, poučavanja i skrbi (Hujala, 2010.). Cilj EDUCARE-a je promoviranje djetetove pozitivne slike o sebi, razvoj ekspresivnih i interaktivnih vještina, poticanje učenja i razvoj mišljenja, kao i doprinos sveukupnoj dobrobiti djece (STM, 2004.; Stakes, 2004.). Igra je glavno sredstvo postizanja pedagoških ciljeva (STM, 2000.). Prema nedavnim ispitivanjima strukture djelatnika u Finskoj, koju je za 2012. godinu proveo OECD ECEC (Taguma, Litjens i Makowiecki, 2012.), osnovna snaga finskog sustava leži u dobro obrazovanim i educiranim djelatnicima. Odgajatelji imaju diplomu sveučilišnog studija ili politehničke škole (trogodišnji studij), a ostali djelatnici imaju minimalno završenu srednju školu.

Skrb o djeci regulirana je zakonom (*Act of Children's Day Care 367/1973, Decree of Children's Day Care 239/1973*). Članak 367/1973 Zakona o ustanovama skrbi o djeci (*Act of Children's Day Care*) ističe da je osnovni cilj ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pružanje sveobuhvatne podrške razvoju djece i pomoć roditeljima u skrbi, odgoju i obrazovanju njihovog djeteta. Nakon roditeljskog dopusta (43 tjedna) općine su obvezne organizirati brigu o svakom djetetu predškolske dobi čiji su se roditelji prijavili za ovu uslugu. Organizirana skrb o djeci je pravo svakog djeteta bez obzira na ne/zaposlenost roditelja. Ona je obično cjelodnevna i pruža se u općinskim ustanovama. Postoje također i drugi

oblici skrbi o djeci, poput obiteljskih centara, privatnih centara ili poludnevničkih centara. Predškola je namijenjena djeci u 6. godini života i besplatna je. (Karila i Kinos, 2012.)

Partnerstvo u finskim predškolskim ustanovama

Kako je to u smjernicama i zakonskoj regulativi navedeno, recipročnost partnerskih odnosa između roditelja i profesionalaca temelj je prakse EDUCARE-a. Na teorijskoj razini finskog programa ranog i predškolskog odgoja i suradnje odgajatelja i roditelja, opće je prihvaćena kontekstualna orijentacija naspram dje-

tetova razvoja (Hujala, 1999.; Hujala, 2002.). Partnerstvo roditelja i odgajatelja podrazumijeva kombiniranje iskustava roditelja i profesionalaca i njihovih znanja o djetetu. Prilagodba djeteta različitim okruženjima za učenje i razvoj je bolja što je veća suglasnost u suradnji roditelja i odgajatelja i integracija zajedničkih pogleda u praksi. Roditelji su ključni partneri u procjenjivanju procesa i ishoda EDUCARE-a (Hujala, 2010.).

Individualni plan ranog odgoja i obrazovanja djeteta

Roditelji su zagovornici djetetove dobrobiti, interesa i potreba u formalnim

predškolskim ustanovama u kojima su profesionalci odgovorni za kreiranje optimalnih uvjeta za partnerstvo roditelja i odgajatelja. Roditelji također imaju primarno pravo i odgovornost za odgoj i obrazovanje svog djeteta. Vrijednosti, stajališta i odgovornosti, kao i pravila partnerskog odnosa, moraju se dogovoriti između roditelja i profesionalaca. Odgajateljima se savjetuje da pozovu roditelje na sastanak jednom ili dva puta godišnje kako bi zajednički napravili individualni plan rada za dijete (Karila i Alasuutari, 2012.). Odgajatelj na temelju dobivenih podataka planira strategije rada. Kako bi se roditelji što bolje upoznali s pedagoškom praksom predškolskih ustanova, važno je unaprijediti komunikaciju, a praksu učiniti što vidljivijom. Hujala, Fonsén i Elo (2012.) zaključuju kako prava i obveze roditelja na sudjelovanje i upoznavanje s djetetovim svakodnevnim životom u vrtiću trebaju biti definirani individualnim planovima rada s djecom. Oni se slažu s Rivas i Sobrino (2011.) da je osnaživanje komunikacije između odgajatelja i roditelja primjeren način rješavanja problema uočenih u odgovorima na očekivanja roditelja.

Novije studije partnerstva u EDUCARE-u

Međunarodno komparativno istraživanje o partnerstvu roditelja i odgajatelja, provedeno u Estoniji, Finskoj, Litvi, Norveškoj i Portugalu, pokazuje kako postoje razlike u odnosu na fokus koji partnerstvo ima u pojedinim odgojno-obrazovnim ustanovama povezane s profesionalnim statusom odgajatelja u različitim zemljama - što utječe na ulogu koju roditelji imaju u doprinosu participaciji (Hujala i dr., 2006.).

Rezultati ukazuju da suradnja pretežno potaknuta i usmjeravana od odgajatelja dovodi do toga da se roditelji više osje-

ćaju kao pomoćnici odgajatelja, negoli kao ravnopravni partneri. S druge strane, Karila i Kinos (2012.) su utvrdili kako odgajatelji sebe vide u ulozi instruktora i prenositelja stručnog znanja roditeljima, koje doživljavaju kao primatelje usluga. Hujala i sur. (2009.) ukazuju da, ukoliko se usluge predškolskih ustanova doživljavaju više kao pružanje usluga roditeljima negoli kao proces odgoja i obrazovanja djece, doista može doći do osnaživanja uloge roditelja kao konzumenta usluga. Noviji pomaci u finskim predškolskim ustanovama koji se provode u preventivnom radu s obiteljima pod rizikom, naglašavaju dužnost koju profesionalci imaju prilikom interveniranja u život djetetove obitelji kad se pojave teškoće u ostvarivanju roditeljske uloge. Ovo je razlog zbog kojeg finski profesionalci kompetencije potrebne za rad s različitim obiteljima vrednuju više od odgajatelja u drugim europskim zemljama (Hujala i dr., 2009.; Veissoni dr., 2010.) Posljednja kvalitativna procjena koju su u Finskoj proveli Hujala, Fonsén i Elo (2012.) pokazala je kako i odgajatelji i roditelji djece partnerstvo smatraju jednako važnim. Razinu ovog odnosa obje su grupe procijenile kvalitetnom.

Literatura

Hujala, E. (1999.): *Challenges of Childhood Education in a Changing Society*. In H. K Chiam (Ed.) *Towards Excellence in Early Childhood Education*. Kuala Lumpur: Pelanduk Publications, p. 135-154.

Hujala, E. (2002.): *Uudistuva esiopetus*. Jyväskylä: Varhaiskasvatus 90.

Hujala, E. (2010.): *Success Story of Early Childhood Education*. Conference proceedings, Seoul, South Korea.

Hujala, E., Einarsdottir, J., Waniganayake, M., Turja, L., Veisson, M., Sand, S., Moen, K., Gaspar, M. & Rimkevicien, V. (2006.): *Cross-cultural Understanding about parent - professional Partnership in Early Childhood*. Paper presented in 16th European Con-

ference on the Quality of Early Childhood Education in Reykjavik, August 30th - September 2nd.

Hujala, E., Fonsén, E. & Elo, J. (2012.): *Evaluating the quality of the child care in Finland*. *Early Child Development and Care* 182 (3-4), p. 299-314.

Hujala, E., Turja, L., Gaspar, M., Veisson, M. & Waniganayake, M. (2009.): *Perspectives of early childhood teachers on parent-teacher partnerships in five European countries*. *European Early Childhood Education Research Journal*, Vol 17 (1), p. 57-76.

Karila, K. & Alasuutari, M. (2012.): *Drawing Partnership on Paper: How do the Forms for Individual Educational Plans Frame Parent-Teacher Relationship?*. *International Journal about Parents in Education* 6(1), p. 15-27.

Karila, K. & Kinos, J. (2012.): *Acting as a Professional in a Finnish Early Childhood Education Context*. In L. Miller, C. Dalli & M. Urban (eds.) *Early Childhood Grows Up. Towards a Critical Ecology of the Profession*. New York: Springer.

Stakes. (2004.): *National Curriculum Guidelines on Early Childhood Education and Care in Finland*.

STM. (2000.): *Early Childhood Education and Care in Finland*. Ministry of Social Affairs and Health Publications.

STM. (2004.): *Early Childhood Education and Care in Finland*. Brochures of the Ministry of Social Affairs and Health, 14.

Rivas, S. & Sobrino, A. (2011.): *Determining quality of early childhood education programmes in Spain: A case study*. *Revista de Educación*, 355, mayo-agosto 2011, p. 257-283.

Taguma, M., Litjens, I. & Makowiecki, K. (2012.): *Quality Matters in Early Childhood Education and Care: Finland 2012*. OECD.

Veisson, M., Einarsdottir, J., Gardarsdottir, B., Gaspar, F., Hujala, E. & Suur, S. (2010.): *A Cross-cultural Qualitative Study on Parent-Teacher Partnership in Child Care in Estonia, Finland, Iceland and Portugal*. In J. Mikk, M. Veisson & P. Luik (eds.) *Teacher's personality and Professionalism*. Peter Lang, Frankfurt am Main, p. 30-52.

Eeva Hujala, doktorica znanosti ranog odgoja i obrazovanja, Sveučilište Tampere, Finska.
eeva.hujala@uta.fi

Mervi Eskelinen, studentica magistarskog studija, Sveučilište Tampere, Finska.
mervi.eskelinen@uta.fi

